

•

Kazuistika založená na důkazu ve výuce pediatrie

Prof. MUDr. Vladimír Mihál, CSc, mihalv@fnol.cz
Doc. MUDr. Jiřina Zapletalová, Ph.D., jirina.zapletalova@fnol.cz
Mgr. Jarmila Potomková, Ph.D., jarmila.potomkova@upol.cz
Dětská klinika LF UP a FN Olomouc

RNDr. Dana Šubová, Ph.D., dana.subova@upol.cz
Knihovna LF UP v Olomouci

Poslední aktualizace: září 2015

Kazuistiky 2015/2016

Metodika přípravy

Lékařská fakulta UP v Olomouci
Dětská klinika

Informační servis: Knihovna LF

Obsah

- V. Mihál: **E-learningová opora výuky**
  - MEFANET <http://mefanet.upol.cz>
- V. Mihál: **Medicína založená na důkazu - EBM**
  - Základní fakta
  - „4 kroky“

- **Zpracování kazuistiky**
  - V. Mihál: Struktura prezentace
  - J. Potomková, D. Šubová: Ukázka vyhledávání článků v databázi MEDLINE/PubMed (<http://pubmed.gov>) – v rámci PICO semináře

- **Závěr, dotazy**

eLearningový portál MEFANET

<http://mefanet.upol.cz>

- KAZUISTIKA ZALOŽENÁ NA DŮKAZU VE VÝUCE PEDIATRIE

Lekce 2

- MEDICÍNA ZALOŽENÁ NA DŮKAZU VE VÝUCE PEDIATRIE: METODICKÉ PODKLADY

Protokol k přípravě kazuistiky

Rozsah 2 strany

Dostupný na:

<http://mefanet.upol.cz>

„KAZUSTIKA ZELOŽENÁ NA DŮKAZU VE VÝUCE PEDIATRIE“

- Záznamy dílčích výsledků
- Podklad pro vyhledávání literatury
- Komunikace s knihovnou

PROTOKOL Stazeni (jen pro čtení) [Režim kompatibility] - Microsoft Word

Domů Vložení Rozložení stránky Odkazy Korespondence Revize Zobrazení

Vymout Vložit Kopírovat Kopírovat formát Schránka

Calibri 22 A A

B I U abc x Aa

Písmo Odstavec

AaBbCcDc AaBbCcDc AaBbC AaBbC AaBbC AaBbCcI

Normální Bez mezer Nadpis 1 Nadpis 2 Název Podtitul

Změnit styly Úpravy

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18

KLINICKÁ ŠKOLA PEDIATRIE

PROTOKOL K PŘÍPRAVĚ KAZUISTIKY

JMÉNO A PŘÍJMENÍ STUDENTA, kontakty: e-mail; mobil

VÝUKA NA DĚTSKÉ KLINICE OD: DO:

GARANT KAZUISTIKY:

STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA PACIENTA

VYŠETŘENÍ PACIENTA

- Věk a anamnéza

- Popis příznaků a délka jejich trvání

- Dosavadní péče, vyšetření, laboratoř, zobraz. metody a léčba

Stránka: 1 z 2 Slova: 82 Čeština

Start SquirrelMail 1.4.15 - Win... Výukový portál LF UP Ol... Postup-ke-stazeni-aktual... Duben_2010_Kazustiky... Kazustiky2010-MHAL_... PROTOKOL Stazeni (j...

100%

5

Proces EBM – Evidence Based Medicine

Medicína založená na důkazu

Využití nejlepších dostupných vědeckých důkazů při vytváření

klinického rozhodnutí má minimálně **4-5 kroků**:

- 1.** Formulovat zodpověditelné otázky (**Asking**)
- 2.** Získat nejlepší informaci (**Accessing**)
- 3.** Posoudit přesvědčivost a významnost informace, získat důkaz (**Appraising**)
- 4.** Použít důkaz v péči o pacienta (**Applying**)
- 5.** Zhodnotit účinnost důkazu v péči o pacienta (**Assessing**)

1. Formulovat zodpověditelné otázky

Konkrétní případ, řešený studentkou v rámci výuky

- Pacient, 16 let, relaps Crohnovy choroby
- Diagnóza stanovena ve věku 13 let
- V posledních několika týdnech bolesti břicha, nevolnost, frekventní stolice s příměsí krve.
- Hospitalizace
  - Dosažení nové remise
  - Zjištění non-compliance

Otázka:

Může hrát psychoterapie roli při léčbě Crohnovy choroby u adolescentů?

2. Získat nejlepší dostupnou informaci

2a. Transformace otázky do formátu „PICO“

Patient (**pacient, populace, problém**)

Adolescent, Crohnova choroba

Intervention (**intervence, expozice**)

Farmakologická léčba

Comparison (**srovnání intervencí**)

Farmakologická léčba + psychoterapie

Outcome (**výsledek**)

Compliance, kvalita života

- ▣ **PICO seminář + ukázka vyhledávání v databázi MEDLINE/PubMed** 8

2. Získat nejlepší informaci

2b. Zdroje

□ Interní zdroje

- Znalosti a dovednosti získané studiem
- Znalosti, dovednosti a zkušenosti získané odbornou praxí
- Etické postoje, intuice .....

□ Externí zdroje

- Odborná literatura
  - Knihy
    - <http://nova.pediatric.upol.cz/web/flipviewerxpress.html>
    - <http://elsevierelibrary.co.uk/bookshelf>
  - Časopisy
  - Doporučené postupy (guideliny)
  - Databáze
  - Webové stránky, multimédia
- Konzultace, konzília a jiné komunikační postupy

3. Posoudit kvalitu informace

3a.Kritéria : pyramida důkazu

Hodnotící kritéria pro publikované studie

1. Design studie podle pyramidu epidemiologického důkazu
2. Stáří dokumentu

3. Posoudit kvalitu informace

3b. Doporučení

Při výběru studie respektujte validitu epidemiologického důkazu a aktuálnost publikace.

- **Přednost má** (pokud existuje):
  - Systematický přehled/meta-analýza
  - Randomizovaná kontrolovaná studie
  - a dále podle **pyramidy důkazu**.

Při interpretaci postupujte dle připravených vzorů pro

- Systematické přehledy (meta-analýzy)
- Klasické review
- Klinické studie

Nabízíme: vzory pro analýzu studií na <http://mefanet.upol.cz>---
Kazuistika.....

Vzor pro analýzu přehledového článku Systematické review /meta-analýza

---

Název: Meta-analysis: enteral nutrition in active Crohn´s disease in children.

Zdroj: Aliment Pharmacol Ther 2007; 26:795-806.

Autoři: Dziechciarz P et al.

Design: Meta-analýza

- Poznáme podle toho, že text má členění jako klinická studie (Introduction – Methods – Results – Discussion– Conclusions – References)

Zařazené studie a jejich design:

Počet: 11 / RCT /vyhledané v databázích ..... do února 2007

Pacienti: n=394

Co chtěli autoři zjistit?

Měla studie nějaké slabé stránky?

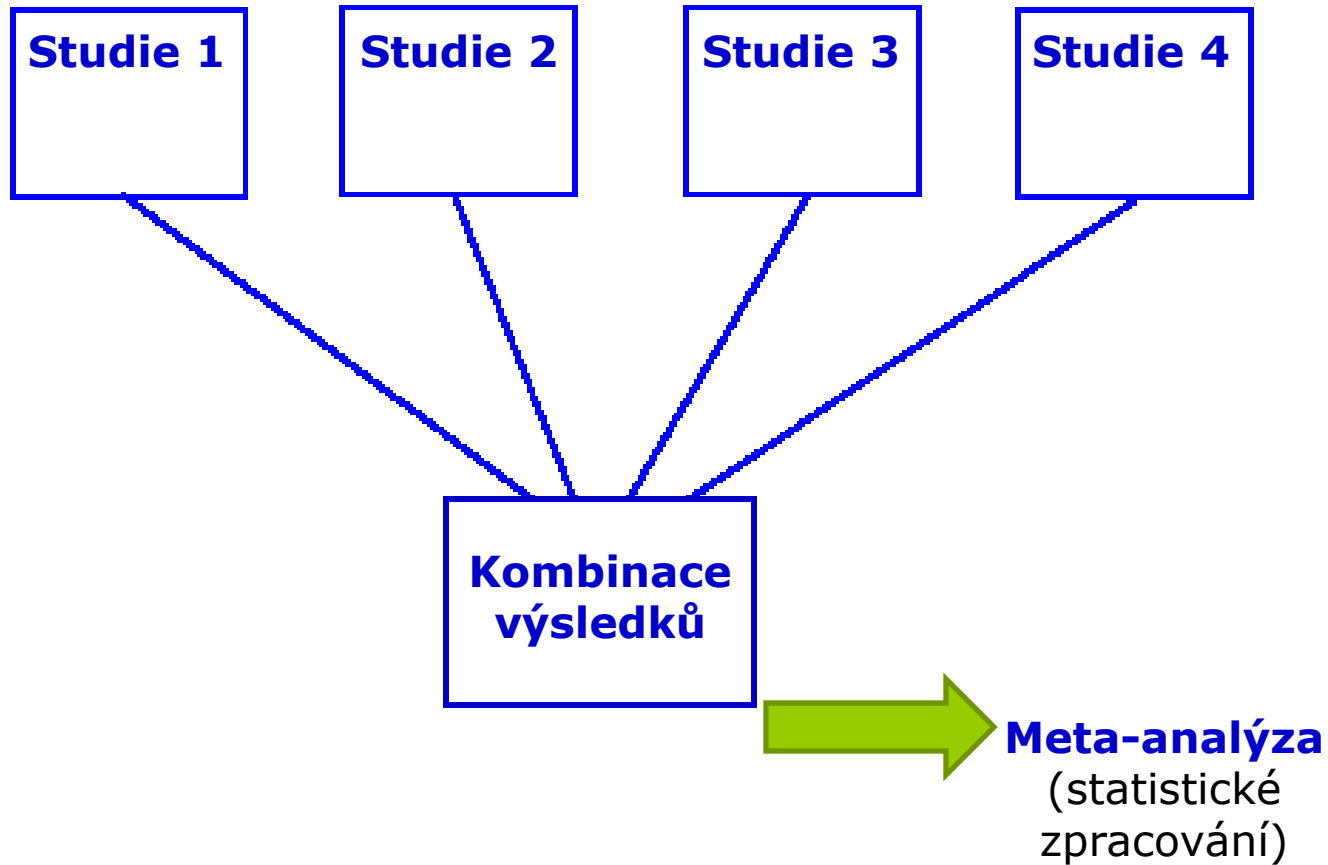
Co autoři opravdu zjistili a jak se dají výsledky uplatnit:

- V praxi
  - **Pro mého pacienta**
- Pro další klinický výzkum.

Typ publikace

Systematické review / meta-analýza

Vzor pro analýzu přehledového článku

Klasické review

Název: Therapeutic strategies for pediatric Crohn disease.

Zdroj: Clin Invest Med 1996;19(5):373-380.

Autoři: Grand RJ, Ramakrishna J, Calenda KA.

Design: Klasické review (přehledový článek)

Poznáme podle toho, že text má členění jako kapitola v knize, je rozdělen do tématických částí: Introduction – Corticosteroids – New steroid preparations – atd.

Zařazené studie (na konci textu v sekci References)

Počet: 44, publikované v letech od ... do.....

Co chtěli autoři zjistit?

Co autoři opravdu zjistili a jak se dají výsledky uplatnit:

- V praxi
  - **Pro mého pacienta**
- Pro další klinický výzkum.

Vzor pro analýzu klinické studie

Randomizovaný kontrolovaný pokus/studie

Název: Psychological treatment may reduce the need for healthcare in patients with Crohn's disease.

Zdroj: Inflamm Bowel Dis 2007;13(6):745-752.

Autoři: Deter HC et al.

Design: Randomizovaná, prospektivní kontrolovaná studie, trvání 24 měsíců

Pacienti: 108(71-intervenční skupina/37-kontrola), ztráta subjektů 36%, věkové rozmezí: 18-55 let.

Metoda: Měřítkem čerpání zdravotní péče byla délka hospitalizace a pracovní neschopnosti.

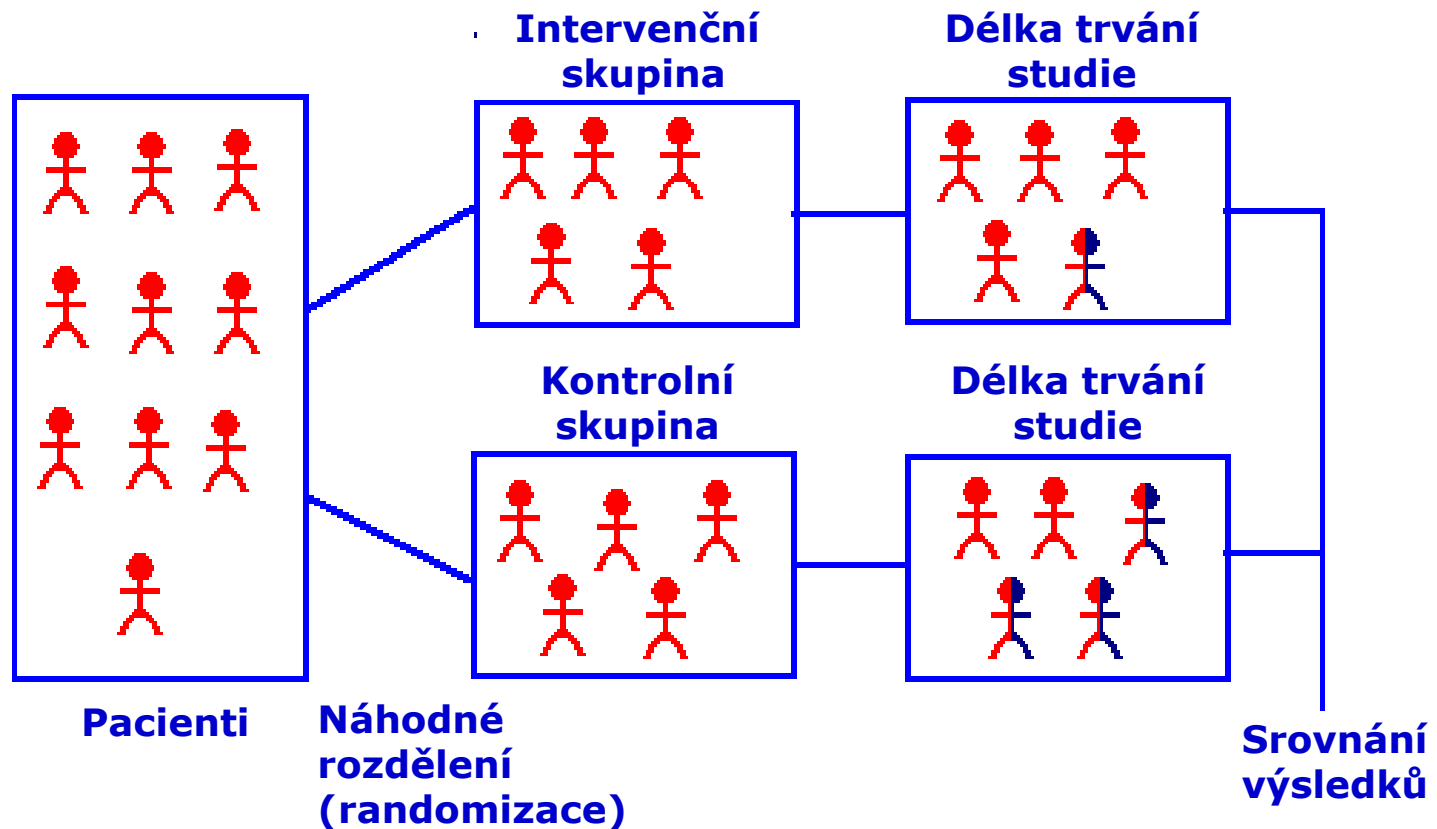
Intervence: Psychodynamická psychoterapie a relaxační trénink.

Výsledky: Délka hospitalizace u skupiny s psychoterapií se zkrátila z 23,9 dnů na 21,4; pracovní neschopnost se snížila ze 110 na 58,6 dnů. Nedošlo však ke statisticky významnému snížení indexu aktivity choroby(CDAI), indexu deprese(BDI) a úzkosti(STAI), ani k průkaznému zvýšení kvality života související se zdravím.

Závěr: Psychologická léčba vede k výraznému snížení potřeby čerpání zdravotní péče; jedním z možných mechanismů je zlepšení *compliance* u pacientů s podpurnou psychoterapií.

Typ publikace

Randomizovaný kontrolovaný pokus/studie

Příprava kazuistiky

Struktura prezentace

Popis klinického případu (1) - vzor

Rozsah 1 dia

Popište stručně klinický případ vašeho pacienta

- Pacient, 16 let, s relapsem Crohnovy choroby
- Diagnóza stanovena ve věku 13 let
- V posledních několika týdnech bolesti břicha, nevolnost, frekventní stolice s příměsí krve
- Časová osa: neuvádějte data (např. 8.9.2011), ale relativní hodnoty (např. 1. den hospitalizace, 2. den po operaci, v den propuštění.....)

Fyzikální vyšetření

Rozsah: 1 dia

- Popište výstižně **vaše** zjištění na základě fyzikálního vyšetření

Anamnéza (chorobopis, pacient, rodiče)

Rozsah: 1 dia

□ Rodinná anamnéza

□ Osobní anamnéza

Laboratorní vyšetření – relevantní k dg.

Rozsah: 1 dia

- Graficky zvýraznit patologické hodnoty
- V závorce napsat normální hodnoty
- Uvádět jednotky

Zobrazovací metody

Rozsah: 1 dia + obrazová dokumentace

- Vyjmenujte, pokud byly použity, včetně nálezů
- V případě, že je k dispozici obrazová dokumentace, naskenujte nebo stáhněte ze systému FNOL/IMPAX; je možno umístit na další diapozitivy.
- Získejte odborný popis nálezu s uvedením jména lékaře.
- Uveďte zdroj, např.

Copyright FN Olomouc 2014

Závěr

Rozsah: 1 dia

- Stanovená dg., navržený léčebný postup
- Přehled farmakologické léčby

Všeobecná charakteristika onemocnění

Rozsah: maximálně 2 dia

- Uvedte **stručnou** charakteristiku onemocnění vašeho pacienta s přihlédnutím ke klinické otázce

- Kde čerpat informace
  - Přednášky, semináře
  - Učebnice, skripta
  - <http://nova.pediatric.upol.cz/web/flipviewerexpress.html>
  - Elektronické informační zdroje přehledového charakteru, např. UpToDate
  - <http://www.uptodate.com/online>
Přístup v síti LF a FN, vzdálený přístup přes VPN
  - Časopisecké články typu klasické review

- Na dia **vždy** uveďte odkaz na informační zdroje, které jste použili
  - Příklady
    - Hrodek 2002
    - Zapletalová 2009, osobní sdělení
    - Crohnova choroba. [Online]. Dostupné na: <http://www.lekari-online.cz/vnitni-lekarstvi/zakroky/crohnova-choroba>

Klinická otázka, orientovaná na pacienta

Rozsah: 1 dia

- Formulace klinické otázky probíhá ve skupinách, pod vedením garantů a za účasti knihovníka (PICO seminář).
- Klinická otázka bude zaměřena na nejdůležitější problémy, spojené s aktuální diagnózou, doporučenou léčbou, rizikovými faktory a prognózou pacienta.

Příklad:

Jaký je význam psychoterapie při léčbě Crohnovy choroby u adolescentů?

- Pro vyhledávání literatury budou doporučena **klíčová slova** v češtině/slovenštině a angličtině.
    - možnost využít služby Knihovny LF
- Kontakt: dana.subova@upol.cz

Klinická otázka ve formátu PICO

Rozsah: 1 dia

Transformace klinické otázky do struktury PICO

- Pacient (**P**atient)/problém/populace
  - **Adolescent, relaps Crohnovy nemoci, non-compliance**
- Intervence (**I**ntervention)/expozice (většinou léčba, diagnóza, prevence, rizika, epidemiologie atd.)
  - **Farmakologická léčba**
- Srovnání (**C**omparison) intervencí (porovnání léčebných postupů)
  - **Farmakologická léčba + psychoterapie**
- Výsledky (**O**utcome)
  - **Délka remise, kvalita života.**

Design studie - seminář

- Skupiny studentů představí otázku PICO a vyhledané relevantní studie s uvedením:
  - **názvu,**
  - **data publikace,**
  - **designu.**

- Nejasné případy budou konzultovány s garanty.

- Pro následnou analýzu vybraných studií použijte připravené vzory
  - Pro klinické studie
  - Pro přehledové články a meta-analýzy

Vzor pro analýzu klinické studie

Randomizovaný kontrolovaný pokus/studie

Název: Psychological treatment may reduce the need for healthcare in patients with Crohn's disease.

Zdroj: Inflamm Bowel Dis 2007;13(6):745-752.

Autoři: Deter HC et al.

Design: Randomizovaná, prospektivní kontrolovaná studie, trvání 24 měsíců

Pacienti: 108(71-intervenční skupina/37-kontrola), ztráta subjektů 36%, věkové rozmezí: 18-55 let.

Metoda: Měřítkem čerpání zdravotní péče byla délka hospitalizace a pracovní neschopnosti.

Intervence: Psychodynamická psychoterapie a relaxační trénink.

Výsledky: Délka hospitalizace u skupiny s psychoterapií se zkrátila z 23,9 dnů na 21,4; pracovní neschopnost se snížila ze 110 na 58,6 dnů. Nedošlo však ke statisticky významnému snížení indexu aktivity choroby(CDAI), indexu deprese(BDI) a úzkosti(STAI), ani k průkaznému zvýšení kvality života související se zdravím.

Závěr: Psychologická léčba vede k výraznému snížení potřeby čerpání zdravotní péče; jedním z možných mechanismů je zlepšení *compliance* u pacientů s podpurnou psychoterapií.

Vzor pro analýzu přehledového článku

Systematické review /meta-analýza

Název: Meta-analysis: enteral nutrition in active Crohn´s disease in children.

Zdroj: Aliment Pharmacol Ther 2007; 26:795-806.

Autoři: Dziechciarz P et al.

Design: Meta-analýza

- Poznáme podle toho, že text má členění jako klinická studie (Introduction – Methods – Results – Discussion– Conclusions – References)

Zařazené studie a jejich design:

Počet: 11 / RCT /vyhledané v databázích ..... do února 2007

Pacienti: n=394

Co chtěli autoři zjistit?

Měla studie nějaké slabé stránky?

Co autoři opravdu zjistili a jak se dají výsledky uplatnit:

- V praxi
  - **Pro mého pacienta**
- Pro další klinický výzkum.

Vzor pro analýzu přehledového článku

Klasické review

Název: Therapeutic strategies for pediatric Crohn disease.

Zdroj: Clin Invest Med 1996;19(5):373-380.

Autoři: Grand RJ, Ramakrishna J, Calenda KA.

Design: Klasické review (přehledový článek)

Poznáme podle toho, že text má členění jako kapitola v knize, je rozdělen do tématických částí: Introduction – Corticosteroids – New steroid preparations – atd.

Zařazené studie (na konci textu v sekci References)

Počet: 44, publikované v letech od ... do.....

Co chtěli autoři zjistit?

Co autoři opravdu zjistili a jak se dají výsledky uplatnit:

- V praxi
  - **Pro mého pacienta**
- Pro další klinický výzkum.

Seznam použité literatury

Příklady, jak citovat

Kniha

Murray PR, Rosenthal KS, Kobayashi GS, Pfaller MA. Medical microbiology. 4th ed. St. Louis: Mosby; 2002.

Hrodek O, Vavřinec J. Pediatrie. 1.vyd. Praha: Galén;2002.

Článek v časopise

■ **Méně než 6 autorů**

Halpern SD, Ubel PA, Caplan AL. Solid-organ transplantation in HIV-infected patients. N Engl J Med. 2002;347:284-287.

■ **Více než 6 autorů**

Rose ME, Huerbin MB, Melick J, Marion DW, Palmer AM, Schiding JK, et al. Regulation of interstitial excitatory amino acid concentrations after cortical contusion injury. Brain Res. 2002;935(1-2):40-46.

Internetové zdroje

- Shemirami B. Ready to print organizer [online]. c1997, poslední revize 20.1.1998 [cit.1999-12-05]. Dostupné z: <<http://www.ilap.com/nsn>>.
- Bousvaros A, Leichtner A. Overview of the management of Crohn's disease in children and adolescents. [online].2009, last updated červen c2009 [cit.2009-11-05]. Dostupné z: <<http://www.uptodate.com/online>>.
- Marada T. Crohnova choroba.[online]. c2003, poslední aktualizace 4.11.2009 [cit.2009-11-05]. Dostupné z: <<http://www.ordinace.cz/clanek/crohnova-choroba/>>.
- **UpToDate**

Marion DW. Diaphragmatic pacing. In: UpToDate, Post TW (Ed), UpToDate, Waltham, MA. (Accessed on November 25, 2013.)

Závěr kazuistiky

Rozsah: 1 dia

- Doporučení, co si z daného případu zapamatovat pro budoucí lékařskou praxi.

Nabízíme: Portál NOE – Vzorové kazuistiky studentů pro inspiraci
<http://noe.upol.cz> --- Kazuistiky/Kazuistiky studentů

Prezentace na mini-konferenci

Hodnotící kritéria

- 1) Úroveň prezentace vyšetřeného pacienta (studium a práce s chorobopisem, anamnéza, fyzikální vyšetření).
- 2) Výběr vhodného časopiseckého článku a jeho správná interpretace ve vztahu ke klinické otázce.
- 3) Dodržení stanovených proporcí kazuistiky (popis případu, obecný přehled o onemocnění, analýza článku, doporučení pro praxi).
- 4) Formální náležitosti (dodržení časové dotace 30 minut; přehlednost powerpointové prezentace; komunikační úroveň vystoupení; citování použitých zdrojů).

Kontakty

Prof. MUDr. V. Mihál, CSc. mobil: 739-329-867
mihalv@fnol.cz

Doc. MUDr. J. Zapletalová, Ph.D. mobil: 606-557-297
Jirina.Zapletalova@fnol.cz

Mgr. J. Potomková, Ph.D., mobil: 720-336-432
jarmila.potomkova@upol.cz

RNDr. D. Šubová, Ph.D.
dana.subova@upol.cz